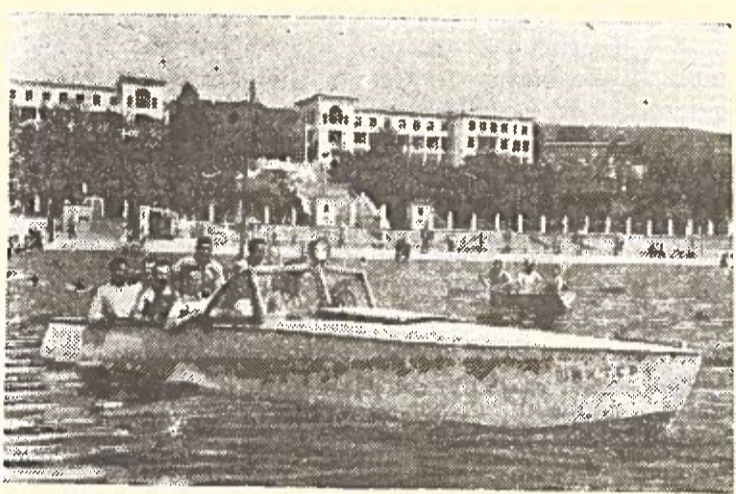


MŪSŪ ŠALIES KURORTUOSE



KALNŪ—ALTAJAUS AUTONOMINĒ SRITIS. Bašpeko kalno atslaitēse išsīplētē kalnū-klimatīgās sanatorijas „Čemal” skyrīai. Čia per metus pailsēs 2.000 darbinīkū. Nu otraukoje: poilsīautojai ant Čemalsko ezera.

V. Nikolajeva nuotraka. (TASS).



ŽDANOVAS. Ant Azovo jūros kranto iškilo gražūs angliakasiū sąjungos CK sanatorijas korpusai. Štats metais čia išsī tākstānčīai kalnakasiū iš Donbaso, Pamaskvės ir Čopoljars. Poilsīautojus aptarnauja fizioterapis ir purvo voniū gydymas, biblioteka, skaitymo salē, valēiū stotis. Nu otraukoje: poilsīautojū pasivažinėjimas laiveliais ir greitaisiais kateriais Azovo jūroje. S. Gendelmana (TASS) nuotraka.

MOKYKIMĒS DARBININKŪ JAUNIMO VIDURINĒJĒ MOKYKLOJĒ!

Nuolat mokytis, lavintis, kultūrėti

Partijos XIX suvažiavimas išskėlė uždavinį: „Penkmečio pabaigoje baigti perėjimą iš septynerių metų mokslo į visuotinį vidurinį mokslą (dešimtmetį) respublikų sostinėse, respublikinės priklausomybės miestuose, sričių, kraštų ir stambiausiose pramonės centruose. Paruošti sąlygas, kad kitame penkmetyje būtų pilnutinai įgyvendintas visuotinis vidurinis mokslas“.

Partija ir vyriausybė šį uždavinį išskėlė tam, kad komunizmo pastatymas mūsų šalyje įmanomas tik tuomet, kai visi visuomenės nariai bus sąmoningi, apsišvietę ir kvalifikuoti. Štai kodėl visų mūsų šalies dirbančiųjų pareiga yra nuolat mokytis ir kultūrėti.

Tarybinė santvarka sudarė puikias sąlygas siekti mokslo ne tik vaikams ir paaugliams, bet ir visiems dirbantiesiems. Kasmet plečiamas darbininkų jaunimo vidurinių mokyklų tinklas. Tokia mokykla veikia ir Rokiškyje. Ją baigę, dirbantieji turi teisę stoti į bet kurią aukštąją mokyklą. Mokykloje pamokos prasideda 19 val., baigiasi 22 val. 30 min. ir vyksta 5 dienas per savaitę. Tokiu būdu, moksleiviai turi laisvą nuo užsiėmimų kiekvieną šeštadienį.

Pagal veikiančią įstatymą dirbantieji, kurie mokosi darbininkų jaunimo mokyklose, turi teisę gauti papildomų

V. TEIŠERSKIS.
Rokiškio darbininkų jaunimo vidurinės mokyklos mokymo dalies vedėjas

apmokamų atostogų egzaminų metu: VII-os klasės moksleiviai - 15 darbo dienų, o XI-os klasės - 20 darbo dienų. Rokiškiečiai darbininkai ir tarnautojai, neturį reikiamo išsilavinimo, turėtų pasinaudoti sudarytomis geromis mokymosi sąlygomis - įstoti į darbininkų jaunimo mokyklą. Žinoma, sykiu dirbti ir gerai mokytis nėra lengva, tačiau tarybinis jaunimas sugeba visokius sunkumus nugalėti. Praeitais mokslo metais kai kurie dirbantieji sugebėjo gerai atlikti savo tiesiogines pareigas įstaigose ir sidabro medaliais baigti vidurinę mokyklą. Iš tokių pažymėtini drg. drg. Šedys, Grikielis ir kiti.

Įmonių ir įstaigų vadovai turėtų neperkrauti darbu to darbuotojų, kurie mokosi vakarinėje vidurinėje mokykloje. Gi praeitais mokslo metais tokių faktų pasitaikydavo gana daug.

Dabartiniu metu, ruošiantis naujiems mokslo metams, reikia numatyti visą eilę priemonių moksleivių pažangumui kelti. Nebegalima kartoti tų klaidų, kurios pasitaikydavo praeitais metais. Štai,

keturi VII-os klasės moksleiviai per baigiamuosius istorijos egzaminus gavo palaisas. Tai rodo, kad šioje klasėje istoriją dėsti mokytoja Baileišienė netinkamai organizavo mokomąjį-auklėjamąjį darbą. Kai kurie mokytojai buvo perkrauti darbu, pvz., mokytojas Ambrozaitis dėstė iš karto keturiose mokyklose ir vadovavo menų saviveiklai. Aišku, tokiu atveju gerų rezultatų negalima laukti. Praeitais mokslo metais mokykla neturėjo nuolatinio matematikos dėstytojo, todėl moksleivių žinios šioje srityje buvo silpnos. Darbą trukdė ir kai kurios materialinės sąlygos. Pvz., patalpos, kuriose vyko užsiėmimai, buvo silpnai apšviestos, kai kada elektrinė šviesos tiekimo višiška nutraukdavo. Mokykloje tebuvo 6 klasės, tinkamos darbui.

Liaudies švietimo skyrius, vadovaujant ir padedant rajono vykdomajam komitetui, turi rūpintis, kad visos šios klaidos, daleistos praeitais mokslo metais Rokiškio darbininkų jaunimo mokyklos darbe, nebesikartotų šiais mokslo metais.

Mokytojų kolektyvas, iš savo pusės, stengsis tinkamai pasiruošti naujems mokslo metams, dės visas pastangas mūsų dirbančiųjų išst mokslinimui kelti, žinioms gilinti.

PASIKALBĖJIMAI GAMTOS MOKSLO KLAUSIMAIS

MOKSLAS APIE VISATOS SANDARĄ

Tarybų Sąjungos Komunistų partijos XIX suvažiavimo nutarimuose nurodoma, kad būtumą sustiprinti kovą prieš kapitalizmo liekanas žmonių sąmonėje. Gerinant komunistinį darbo žmonių auklėjimą, reikia nuolat demaskuoti visokius religinius prietarus ir mitus, su kurių pagalba visokio plauko reaktionieriai tamsina liaudies sąmonę. Praeities likučių priklauso ir religiniai prietarai, susiję su neteisingomis pažiūromis į Visatos sandarą.

Klausimas apie tai, kaip sudarytas pasaulis, iškilo žmogui jau gilioje senovėje. Matydami dangaus kūnus - Saulės, Mėnulio, planetų, žvaigždžių patekėjimą ir nusileidimą, Mėnulio formas pasikeitimus, Saulės ir Mėnulio užtemimus, metų laikų keitimąsi - žmogus mėgino paaiškinti šių reiškinų priežastis. Bet gilioje senovėje žmogus negalėjo turėti tikrai mokslinės medžiagos ir teisingai paaiškinti gamtos rei-

škinus. Todėl žmogus sukūrė įvairias pasakas ir mitus apie pasaulio sandarą, apie dangaus kūnų kilmę. Pirmykštis žmogus, priklausomas nuo viešpataujančių gaivališkų gamtos jėgų, pradėjo nesuprantamus jam reiškinius aiškinti kažkokių pasakiškų viršgamtinių esybių - dievų, velnių, dvasių veiksmais, sukūrė išsistą eilę religinių mitų.

Visų religijų bažnyčios atkakliai skleidė antimokslinę teoriją apie pasaulio sukūrimą. Tačiau pažangieji pasaulio mokslininkai-materialistai atkakliai kovojo prieš neteisingą religinę pažiūrą į pasaulio sutvėrimą.

Didysis lenkų astronomas Nikolajus Kopernikas, gyvenęs 1473-1543 metais, pirmasis sutriuškino bažnytinių tarnų melagingą teigimą apie pasaulio sutvėrimą. Jis įrodė, kad mūsų žemė yra eilinė planeta - rutulio pavidalo tamsus kūnas, apšviečiamas Saulės ir kuris sukasi aplink ją drauge su kitomis pana-

šiomis planetomis beveik apskritaisiais keliais. Tuo būdu Kopernikas sudaužė teigimą apie Žemės centrinę padėtį ir nejudomumą, ir smogė triuškinamą smugį bažnyčios autoritetui, kuri tvirtino, kad Žemė yra sukūręs dievas ir ji yra nejudomas pasaulio centras, virš kurio yra dangus. Bažnyčia pradėjo smarkią kovą prieš Koperniko mokslą: Koperniko knygos buvo uždraustos, jo pasekėjus - didžiuosius mokslininkus Džordano Bruno ir Galileo Galilėjų persekiojo ir nukankino.

Bet nepaisant persekiojimų ir siudymų, mokslas visą laiką žengė į priekį, turtindamas žmoniją naujais atradimais, naujais tyrinėjimo metodais, tobulais įrankiais, kurie šiuo metu įgalina mus teisingai spręsti apie dangaus kūnų nuotolius, jų dydžius ir mases, jų fizinę būklę, cheminę jų medžiagų sandarą ir jų vystymąsi.

Įnirtingoje kovoje prieš re-

ligiją mokslas įrodė, kad mūsų Žemė yra ne kas kita, kaip nedidelis dangaus kūnas, priklausantis pasaulio kūnų sistemai, kuri vadinasi saulės sistema. Ši sistema susideda: iš centrinio kūno - Saulės, devynių didesnių saulės sistemos planetų - Merkurijaus, Veneros, Žemės, Marso, Jupiterio, Saturno, Urano, Neptūno ir 1930 metais atrasto Plutono; 31 planetų palydovo, daugiau kaip 1.500 mažų planetų (asteroidų), didelio skaičiaus kometų ir nesuskaitomų meteoritų. Visos planetos sukasi aplink Saulę ir sukasi aplink savo ašis. Planetų judėjimas aplink Saulę yra metų laikų keitimosi priežastis, o sukimasis aplink ašį - dienos ir nakties priežastis.

XVII amžiaus pabaigoje žinomas mokslininkas Isakas Niutonas atskleidė vieną iš svarbiausių gamtos dėsnių - visuotinės traukos dėsnį: visi kūnai Visatoje traukia vienas kitą: juo didesnė traukiančiojo kūno masė, tuo didesnė jo traukos jėga; tačiau iš kitos pusės, juo didesnis nuololis tarp pritraukiančiųjų

kūnų, tuo silpniau jie vienas kitą traukia.

Saulė savo mase žymiai viršija planetų mases, ji turi labai didelę traukos jėgą. Ši jėga ir priverčia planetas judėti aplink Saulę, neleidžia joms nukristi į pasaulio erdvę. Panašiu būdu planetos sulaiko aplink save savo palydovus.

Didžiausias Niutono nuopelnas yra tai, jog jis įrodė traukos jėgos tapatumą tarp dangaus kūnų ir jėgos, kuri sulauko kūnus Žemės paviršiuje: šią jėgą mes vadiname sunkumo arba svorio jėga.

Didesnės saulės sistemos planetos, išskyrus mažai išsirtą Plutoną, savo fizinėmis charakteristikomis suskyla į dvi skirtingas viena nuo kitos grupes. Pirmajai grupei priklauso keturios arčiausiai Saulės esančios planetos - Merkurijus, Venera, Žemė ir Marsas. Jos nedidelės savo dydžiais ir masėmis (didžiausias iš jų - Žemės - skersmuo apie 13.000 kilometrų), lėtai sukasi apie savo ašis, turi permalomas atmosferas,

(Nukelta į 4 psl.).

